

Opera suspicionată (OS)**Suspicious work****Opera autentică (OA)****Authentic work**

OS	Oțetea, R.A., O nouă viziune istorică și socio-culturală asupra mesianismului iudaic și creștin: similitudini și deosebiri: contribuții... Editura Casei Corpului Didactic: Bacău (2010).
OA	Bajora A., Mesianismul iudaic și cel creștin (similitudini și deosebiri). Teză de licență, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău (2005).

Incidența minimă a suspiciunii / Minimum incidence of suspicion

p.8-31

p.3-37

Fișa întocmită pentru includerea suspiciunii în Indexul Operelor Plagiate în România de la www.plagiate.ro

PROF. RĂZVAN-ALEXANDRU OȚETEĂ

**O NOUĂ VIZIUNE ISTORICĂ
ȘI SOCIO-CULTURALĂ ASUPRA
MESIANISMULUI IUDAIC ȘI CREȘTIN :
SIMILITUDINI ȘI DEOSEBIRI : CONTRIBUȚII...**

Editura Casei Corpului Didactic

Bacău
2010

O NOUĂ VIZIUNE ISTORICĂ ȘI SOCIO-CULTURALĂ ASUPRA
MESIANISMULUI IUDAIC ȘI CREȘTIN : SIMILITUDINI ȘI DEOSEBIRI : CONTRIBUȚII

PROF. RĂZVAN-ALEXANDRU OȚETEĂ

ARENA MALL

ISBN

978-606-8104-25-6

O NOUA VIZIUNE A IUBIRII SI SCURTII - CULTURALA ASUPRA
MESAJISMULUI IN TINELE SI PIERSTII - SIMILITUDINI SI INFRACUNI - CONTRARIU

PROF. RĂZVAN-ALEXANDRU OȚETEĂ

PROF. OȚETEA RĂZVAN-ALEXANDRU

***O NOUĂ VIZIUNE ISTORICĂ ȘI
SOCIO-CULTURALĂ ASUPRA
MESIANISMULUI IUDAIC ȘI
CREȘTIN: SIMILITUDINI ȘI
DEOSEBIRI: CONTRIBUȚII...***

EDITURA CASEI CORPULUI DIDACTIC
BACĂU
2010

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OȚETEIA, RĂZVAN ALEXANDRU

O nouă viziune istorică și socio-culturală asupra
mesianismului iudaic și creștin : similitudini și deosebiri :
contribuții... / Oțeteia Răzvan-Alexandru. - Bacău : Editura Casei
Corpului Didactic Bacău, 2010

Bibliogr.

ISBN 978-606-8104-25-6

28

Referent științific:

Prof. Ioan Lupu

Culegere și tehnoredactare computerizată:

Rodica - Mirela Oțetea

Coperta 1:

Simboluri ale unor credințe religioase

Coperta 4:

Isus Hristos împreună cu copiii

Machetă coperti:

Rodica - Mirela Oțetea

Cuprins

Cuvânt înainte (prof. Ioan Lupu).....	5
Introducere.....	8
Capitolul I: Mesianismul Iudaic.....	14
1.1. Istoria politică a statului Israel, de la divizare până la căderea Iudeei.....	14
1.2. Mișcarea proorocilor.....	20
1.3. „Proorocii scriitori.”.....	34
Capitolul II: Mesianismul Creștin	54
2.1. Palestina de la cucerirea romană până la Isus.....	54
2.2. Viața și activitatea lui Isus.....	94
Concluzii.....	122
Bibliografie selectivă.....	124
Anexă.....	129

Introducere

În condițiile actuale de cercetare, când au trecut mai bine de două decenii de la destrămarea lagărului socialist, iar împreună cu el a dispărut și ateismul militant, a crescut considerabil interesul față de rădăcinile ideologice ale creștinismului, una dintre care o constituie **mesianismul iudaic**, care, la rândul său a generat **mesianismul creștin**.

Unele aspecte ale acestor fenomene au fost abordate de către istoricii germani, francezi, italieni, ruși, englezi, dar nu este o lucrare integră, cu această denumire, care ar reflecta corelația dintre ambele componente ale creștinismului primar. În literatura română există traduceri ale cercetătorilor străini, dar lucrări originale la tema respectivă lipsesc.

Scopul acestei lucrări de sinteză constă în cercetarea condițiilor istorice în care a apărut mesianismul iudaic și influența lui asupra celui creștin, caracteristică principalelor personalități care au emanat aceste idei. Am încercat să demonstrez că **religia creștină** are rădăcini adânci în trecutul îndepărtat al istoriei iudeilor.

Lucrarea de față a fost elaborată în baza studierii Vechiului și Noului Testament, a manuscriselor qumraniene, a operelor istoricilor iudei și romani, cât și a literaturii speciale din secolul al XIX-lea și al XX-lea.

Vechiul Testament, prin cuvântările profeților Isaia, Ieremia, Zaharia, Miheea ș.a., oglindește nedreptățile sociale comise de potențaii puterii asupra poporului simplu, pericolul extern care amenința mereu independența țării și vișul celor oprimați la vremuri mai bune.

1

Noul Testament, prin învățătura lui Isus Hristos, conține valori general umane veșnice ca: iubirea între oameni indiferent de etnie, rasă sau stare socială, caritatea, compasiunea pentru omul năpăstuit, nonviolența, pacea-principii care constituie caracterul universal al religiei creștine.

Faptele și epistolele apostolilor ne informează despre răspândirea religiei creștine la diferite popoare ale imensului Imperiu Roman. Cea mai enigmatică și mai greu înțeleasă lucrare a Noului Testament este **Apocalipsa lui Ioan Teologul**, din care putem afla componenta etnică și socială a primilor creștini, idealul și concepția lor politică.

O sursă pentru cunoașterea situației interne și externe a Iudeei o prezintă lucrarea lui Iosif Flavius, „**Antichități iudaice**”, care reflectă istoria Palestinei din vremuri legendare până în secolul I a. Cr. Din ea aflăm despre situația Iudeei în preajma apariției creștinismului, instaurarea protectoratului roman, confruntările dintre partidele politice și programele lor. Interes deosebit prezintă relatarea istoricului iudeu cu privire la secta esenienilor. De o valoare excepțională este relatarea extratestamentară a lui **Iosif Flavius** privind personalitățile lui Isus și a lui Ioan Botezătorul, fapt ce demonstrează convingător istoricitatea lor. Această informație a servit drept suport pentru școala istorică.

O informație prețioasă aflăm din **Manuscrisele qumraniene**, descoperite după al II-lea război mondial în nord-vestul Mării Moarte. Modul de viață, formele organizatorice, componența socială și ideile mesianice ale qumranienilor dovedesc, după opinia savanților că ei au fost precursorii creștinismului primar.

*Apocalipsa
Ioan Teologul
Bogdan*

Operele istoricilor romani (Tacit, Suetonius) și corespondența lui Plinius cel Tânăr cu Traian, relatează despre componența socială a primilor creștini și mai ales de atitudinea lor arogantă față de ei.

Sursele analizate mai sus ne-au permis să cercetăm premisele istorice ale mesianismului și evoluția lui în cadrul Imperiului Roman.

Studierea științifică a originii creștinismului și a rădăcinilor sale a apărut la sfârșitul secolului al XVIII-lea în Franța pe fundalul revoluției din perioada respectivă.

Aici a fost întemeiată școala mitologică, care a abordat problema existenței reale ale personajelor biblice.

Fondatorii ei, Charles Francois Dupuy și Constantin Francois Volny, au elaborat **teoria astralo-solară**, conform căreia **Isus Hristos** și ucenicii lui nu sunt personaje istorice ci copii ale astrelor cerești. **Isus** simbolizează **soarele**, iar ucenicii lui, cele douăsprezece constelații. Alți reprezentanți ai **școlii mitologice** (englezul D. Robertson și neamțul A. Drevs) caută rădăcinile creștinismului în cultul străvechi agricol (Yoshua) al aborigienilor Palestinei. Școala mitologică a fost susținută cu mici excepții, de istoriografia marxistă, în special de cea exsovietică pentru a nega istoricitatea personalităților biblice, inclusiv și a lui Isus Hristos. În sprijinul ei au scris propagandiștii ateismului militant, Yaroslavski, istoricii A. Ronovici, S. Kovaliiov, A. Krâvelev ș.a. **Școala mitologică** afirmă că, informația surselor extratestamentare cu privire la personalitatea lui Hristos este o interpolare intenționată a scriitorilor creștini în operele autorilor antici

În contrapunerea școlii mitologice, în secolul al XIX-lea, în Germania, apoi în Franța a apărut **școala istorică**, care, în urma studierii critice a Noului Testament și a surselor extratestamentare, recunoaște

istoricitatea persoanei lui Isus Hristos și ale altor personaje biblice. Un reprezentant de vază al acestei școli a fost profesorul de teologie a universității din Tübingen, David Strauss, care a scris o lucrare de mare rezonanță „Viața lui Isus”, tradusă în multe limbi europene. Autorul a studiat minuțios mediul social iudaic în care existau multe curente mesianice. În baza surselor testamentare și extratestamentare, Strauss promovează ideea că, Isus a preluat și a dezvoltat ideile mesianice ale lui Ioan Botezătorul. Este important că istoricul german interprinde o paralelă între Ioan Botezătorul și esenieni. Isus, în opinia lui, a însușit cele mai radicale idei ale esenienilor. Prin studiul său, Strauss a contribuit esențial la studierea originii creștinismului și a rădăcinilor sale ideologice.

Renumit cercetător al creștinismului primar a fost francezul Ernest Renan, istoric orientalist, filolog și arheolog. Lui îi aparțin o serie de lucrări fundamentale la istoria evreilor și a originii creștinismului.

De o mare faimă s-a bucurat și se bucură lucrarea lui „Viața lui Isus”, care este tradusă în foarte multe limbi, inclusiv și în limba română. Renan recunoaște istoricitatea personalității lui Isus și ale altor personaje biblice. „Viața lui Isus” a savantului francez nu este o lucrare strict științifică, dar în felul ei, rămâne un roman istoric, bazat pe lucrările testamentare și pe impresiile proprii privind localitățile biblice, pe care le-a cunoscut personal, cutreerând Palestina pe urmele lui Isus. În descrierea lui Renan, Isus este omul epocii sale și al poporului său, nu prea arătos fizic, cu puțină carte, nu cunoștea nici limba greacă care era la modă pe atunci în Palestina. În același timp, Isus era de o bunătate rară, avea niște calități deosebite de tămăduitor, uneori numai contactul cu el vindeca pe cei suferinzi. Am putea admite că, Isus, în relatarea lui

Renan, posedă niște calități bioenergetice, care vindecau bolnavii. Recunoscând istoricitatea lui Isus, Renan, în același timp, ca și alți reprezentanți ai acestei școli nu recunoaște miracolele despre **nașterea și învierea** lui.

Școala istorică are mulți reprezentanți și în Anglia, SUA și este susținută în prezent de majoritatea cercetătorilor în acest domeniu, chiar și printre teologi.

Este firesc că, mesianismul iudaic a fost studiat detaliat de istoricii evrei din Israel și din alte țări.

Dintre ei, menționăm pe Michel Grandt, Cecile Rot, I.Caufman, Milton Steinberg ș.a., lucrările cărora mi-au fost de mare folos la studierea acestui capitol al studiului de față.

Există însă o divergență între **istoricii creștini și istoricii evrei** cu privire la **mesianismul iudaic**. Autorii **creștini** susțin ideea Noului Testament din care reiese că, Isus este **Mesia** prezis de către profeții Vechiului Testament, că el a fost deja pe pământ și este așteptat să vină a doua oară.

Argumentele lor sunt relatările Noului Testament și ale apologeților creștini din primele secole d.Hr.

Istoriografia ebraică neagă această opinie și susține ideea că, **Isus**, într-adevăr a fost o **persoană istorică** a societății iudaice, care era extrem de segmentată și cuprinsă de febra mesianismului. De asemenea, **Isus** era liderul unuia din mulțimile de curente mesianice existente pe atunci în Palestina.

După destrămarea Uniunii Sovietice, **istoriografia rusă** în problema originii creștinismului s-a postat tot mai mult pe pozițiile școlii istorice. Cercetătorii I. Sventitzkaia, I. Nemirovski, M.

Kublanov, A. Kajelan au publicat studii și monografii în care argumentează istoricitatea lui Hristos, bazându-se mai ales pe sursele narrative extratestamentare și pe Manuscrisele de la Marea Moartă.

În ultimul timp, la București au fost editate în limba română traduceri din limbile moderne cu privire la originea creștinismului, în care neapărat este abordată și problema mesianismului. Dintre ele menționăm monografiile lui Paul Johanson „O istorie a evreilor”, Edmond Jacob „Vechiul Testament”, „Originile creștinismului”, al unui colectiv de autori.

De un real folos, mi-au fost și informațiile obținute de pe internet în limbile franceză, rusă și română ,mai ales la studierea mesianismului creștin. Tema aceasta a fost abordată de către literatura de specialitate în cea mai mare parte din punct de vedere teologic, dar nu trebuie să neglijăm perspectiva istorică sau socio-culturală.

În majoritatea lucrărilor studiate, nu s-a acordat o atenție cuvenită corelației dintre mesianismul iudaic și cel creștin. Tocmai acest lucru m-a îndemnat să cercetez această problematică.

Autorul,

Capitolul I: Mesianismul Iudaic

1.1. Istoria politică a Statului Israel, de la divizare până la căderea Iudeei

Statul unitar evreu creat de regele **David** (1010-970 a.Chr)¹, s-a destrămat după moartea fiului său, regele **Solomon** (970-931 a.Chr.)², în două regate mici: Iudeea, la Sud și Israel, la Nord.

Semnele crizei s-au simțit încă în ultimii ani de conducere ai lui Solomon, din cauza politicii sale discriminatoare față de nordul Israelit. S-a introdus sistemul clăcii care era foarte urât de populație, israeliții trebuiau să participe în fiecare an la construcțiile efectuate de Solomon, tot lor le revenea tăierea lemnului pentru corăbii – Cedri de Liban. S-a minimalizat și rolul locurilor sfinte din nord, locuri ce aveau legătură directă cu numele lui Avraam, Iacob ș.a.

Prin urmare cei din nord îl considerau pe **Solomon** și descendenții săi, ca pe niște distrugători spirituali, și în același timp, ca pe niște opresori profani.³

Nici fiul lui Solomon, **Roboam** (926 – 910 a.Chr.), nu a demonstrat tendințe spre reforme, ci a continuat mai departe politica

¹ www.eltauniversitate.ro.

² www.sabii-de-toledo.ro.

³ Paul Johanson, O Istorie a Evreilor, Hasefer, București, 2001, p.61.

tatălui său și drept urmare, în rezultat, a cules ceea ce a fost semănat de Solomn.⁴

Nordul s-a constituit într-un stat de sine -stătător, în calea sa istorică a fost desemnat cu mai multe denumiri ca: **Israel, Efraim Samaraia, Regatul de Nord.**

Hotarele Iudeii și Israelului nu au moștenit în totalitate teritoriile care au fost supuse anterior de Solomon, (Ammonul, Moabul, Iudumeia etc). Dintr-un stat puternic și influent au apărut două regate nesemnificative care se dușmăneau între ele.⁵

Dezvoltarea economică și politică a acestor două regate, era diferită: după potențialul economic, Iudeea era mult mai săracă, dar prin introducerea uneltelor de fier a crescut productivitatea muncii. Ramura principală a economiei regatului din sud era creșterea animalelor datorită reliefului muntos și a condițiilor geo - climaterice.

Desprinderea Israelului a avut numai de câștigat atât politic, cât și economic. Regatul Israel a păstrat legăturile cu Fenicia și Siria, fapt care i-a adus multe avantaje economice, fiindcă între ele se efectua un comerț intens. Forța de muncă și surplusul financiar sau de producție care anterior era trimis la Ierusalim acum, rămânea în Regatul de Nord.

Pe parcursul celor două secole de existență, **Israelul** a avut în frunte 19 conducători, cu doi mai mulți decât în Iudeea.

⁴ Очерк Историй Еврейского Народа, часть I, Библиотека-Алия, Иерусалим, 1990, с.54.

⁵ Ibidem, с.54.

De altfel, este cunoscut rolul dominant pe care l-a deținut Ierusalimul în timpul lui David și Solomon, nu numai ca reședință, dar și ca loc sacru național. Tocmai de aceea, noul rege al Israelului, **Ieroboam I** (927-907 a.Chr.) a încercat să diminueze importanța templului din Ierusalim, prin stabilirea centrelor sale de conducere la Done și Bet-El⁶.

Datorită acestor evenimente, de acum va începe o nouă epocă, care va intra în istorie sub denumirea de **epoca celor două regate: Israel și Iudeea**. Perioada aceasta începe de la divizarea statului unitar evreu (926 a.Chr.) și se finalizează în 720 a.Chr., odată cu ocuparea Samariei.

Epoca dată se împarte în următoarele subperioade:

- a) Conflictele dintre Israel și Iudeea;
- b) Perioada de colaborare strânsă dintre ele;
- c) Perioada de decădere;
- d) Perioada de înflorire
- e) Căderea Samariei.⁷

De la început, Iudeea a fost atacată de faraonul Șeșonk (945-924 a.Cr.), invazia este amintită și în Biblie: Regi 1 (Regi 14, 25-26). În pofida acestei lovituri date Iudeei de către Egipt, Regatul de Sud va relua acțiunile militare împotriva Israelului.

Neconținutele războaie dintre cele două state au continuat și după moartea lui Ieroboam I (910 a.Cr.).

⁶ Сесиль Рот, История Евреев, Библиотека-Алия, Иерусалим, 1967, с.31-32.

⁷ Очерк Историй Еврейского Народа, Op.cit., p.56.

În timpul conducerii fiului lui Ieroboam I, **Abi** (910-908 a.Cr.) a crescut superioritatea Iudeei. El a anunțat că, toate teritoriile statului sunt în grija Casei lui **David** și s-a apucat cu răspundere de acțiunile militare de a cuceri **Beit Elemul**.⁸ Abi, prin campaniile sale pustiitoare a pus capăt primei dinastii a lui Ieroboam I (927 – 907 a.Cr), la putere venind dinastia instaurată de conducătorul militar **Baasa** (906 – 883 a.Cr), care îl detronează pe Ieroboam în urma unui complot.

Cu venirea la tron a fiului lui **Asa**, **Iosafat** (868 – 847 a.Cr.), ostilitățile dintre cele două regate a încetat. El a înțeles că, interesul statului său era să pună capăt neînțelegerilor cu Israelul, care, în acest timp era mai puternic militar decât Iudeea și că relațiile de colaborare dintre ele vor duce la salvarea politică și economică a Iudeei.⁹ **Iosafat** a acordat o mare atenție economiei țării sale, mai ales prin susținerea activă a comerțului. Populația va fi supusă la dări, și va fi pusă să participe la construcțiile nefinisate de Solomon: la portul **Ețion Geber** de la Marea Roșie. De pe urma acestei politici, mulți s-au îmbogățit, îndeosebi cei din categoriile superioare, majoritatea populației însă a ramas să suporte toate poverile ca și până atunci.

Alianța dintre Iudeea și Israel a fost întărită însă prin căsătoria **Ataliei** (fiica sau sora lui **Ahab**) cu **Ioram**, fiul lui **Iosafat**.¹⁰

⁸ Майкл Грант, История древнего Израиля, Москва, 1998, с. 149.

⁹ Очерк Историй Еврейского Народа, Op.cit., p. 62 – 63.

¹⁰ М. Грант, Op.cit., p.149.

În acest timp, Israelul era condus de a treia dinastie cunoscută sub denumirea de “Casa lui Omri” (882 – 845 a.Chr). Dinastia aceasta și-a schimbat capitala la Samaria (Șomron), fiindcă geografic era mai învecinată de orașul Tir, în comparație cu vechea capitală. Orașul Samaria mai era străbătut și de numeroase căi comerciale.

Casa lui Omri ca și Casa lui David a devenit centralistă imitând modelele politice și religioase care erau prezente în țările vecine.

Ca și Solomon, Omri, s-a dovedit a fi un mare constructor. Pe muntele de lângă Samaria, a pus temelia unui oraș. Începutul lucrărilor poate fi datat cu aproximație în jurul anului 875 a. Chr. Asemenea orașelor regale ale lui Solomon și acesta avea o acropolă regală fortificată¹¹.

În perioada conducerii dinastiei Omri s-au acutizat contradicțiile sociale, crește inegalitatea socială, bogații îi asupreau pe cei săraci. Pentru construcțiile fiului lui Omri, Ahab (854-853 a. Chr)¹², era nevoie de numeroase mijloace bănești și forță de muncă. Tocmai de aceea, el a mărit și a introdus diferite impozite și prestații. În Samaria a construit ceea ce Biblia numește “Casa fildesului”, un palat cu o sală a tronului ai cărei pereți erau decorați

¹¹ P. Johanson, O Istorie a evreilor, Op. cit., p.62.

¹² O. Odelain, Dictionnaire de nomes propres de la Bible, Cerf, Paris, 1996, pag. 9,326, 333.